केषु चिद्ग्रहेष्वनुवषट्कारः[1] प्रतिषिद्धोऽस्ति · तथा च यज्ञपार्श्वे (८८) ऋतुग्रहा द्विदेवत्या यश्च पात्नीवतो ग्रहः आदित्यग्रहसावित्रा एते नानुवषट्कृता इति।

यथास्वं चमसान् ॥३०॥ प्रतिवषट्कारं कृत्वा यःस्वं भक्षणार्थं हरणं कर्तव्यम् · यो यस्य स्वकीयश्चमसो यःस्वं हरेयुः · चमसेषु हि समाख्यया चमसिनां भक्षो भवति अन्यथा होतृचमस इत्यादिर्वैदिकी समाख्या नोपपद्यते। अथेदं चिन्त्यते किं पूर्वं वषट्कर्तुर्भक्षणमुत चमसिनामिति · तत्रानियमे प्राप्तऽआह ·

वषट्कर्तुर्वा पूर्वꣳ श्रुतिसामर्थ्यात् ॥३१॥ वःर्तुरेव पूर्वं भक्षः स्यात् पश्चाच्चमसिनाम् · कुतः श्रुःर्थ्यात् वषट्कर्तुः प्रथमभक्ष इति श्रुतिबलादित्यर्थः समाख्यातः श्रुतेर्बलवत्त्वादिति। समाख्ययाध्वर्योरेव चमसोन्नयने प्राप्ते आह ·

उन्नेतोन्नयति समाख्यानात् ॥३२॥ नाध्वर्युः उन्नयतीत्युन्नेता · इयं श्रुत्यवगता समाख्या संज्ञा तदैवोपपद्यते यदासावुन्नयनं करोति · अनया च विशेषसमाख्यया आध्वर्यवमिति सामान्यसमाख्या बाध्यते ॥ परिभाषा उक्ताः अथ प्रकृतमुच्यते ॥

॥ पञ्चमो कण्डिका ॥५॥

उदितेऽन्तर्यामग्रहणमुपयामगृहीत इति (७.४) ॥१॥ अध्वर्युरन्तर्यामपात्रेऽन्तर्यामसंज्ञं ग्रहं गृह्णाति। उक्तं च आधःध्रुवादिति (५.१७) · अतस्तस्याः संततं स्रवन्त्याः धाराया येषामन्तर्यामादीनां ध्रुवपर्यन्तानां ग्रहणमुक्तम् तान्ग्रहानिदानीमुपदिशति · ततश्च महाभिषवे कृते उद्गात्रा च द्रोणकलशे पवित्रयोजने कृते आधवनीयादुन्नेतेत्यादिनोपायेन धारायां (५.१७) प्रवृत्तायामुदिते सूर्ये अन्तःणादि कर्तव्यम्।

उपाꣳशुवदनाम्नातवरशेषासेचनवर्जम् ॥२॥ उपांशुग्रहवदस्यान्तर्यामस्य अनाम्नाःवर्जं सर्वं भवति अनाम्नातं मन्त्रम् स्वाहेति उर्वन्तरिक्षमिति च वरवरणम् दानं च कृतशेषस्य आग्रयणस्थाल्यामासेचनम् एतान्पदार्थान्वर्जयित्वान्यत्सर्वमुपांशुग्रहवद्भवतीत्यर्थः · ततश्च ग्रहणानन्तरं परिमार्जनम् असादनम् तूष्णीं निष्क्रमणम् यजमानस्यान्वारम्भः स्वांकृत इति (७.६). निःशेषस्यैव होमस्तिष्ठतः[2] उत्तरार्धे सूर्याय त्यागः। अत्र कठसूत्रे तुल्यमुपाꣳशुनासादनादुत्तरार्धे

---

१) केषुविग्रहेष्वनु° A. २) स्वां°ष्ठतः is quoted by Mahîdhara at ७.६. as forming a part of the Kâtîyasûtra itself! — See ४.३७.